

आदिकाल (आ० + काल) m. *Urzeit*: आदिकाले — ये प्रजापतयो भवन् R. 3, 20, 6.

आदिकाव्य (आ० + का०) n. *das Urgedicht*, ein Bein. des Rāmāyaṇa. — Vgl. आदिकवि.

आदिक्शव (आ० + के०) m. *der Ur-Keçava*, ein Bein. Viṣṇu's PRAB. 80, 11, 83, 1. RĪGA-TAR. 1, 38.

आदितैस् (von आदि) adv. *vom Anfange an, am Anfange, im Beginn*, zuerst P. 5, 4, 44, VĀRTT. AV. PRĀT. 1, 17. KĀTJ. ÇR. 24, 1, 8. 3, 14. AIR. UP. 4, 1. M. 1, 34, 58, 78, 94. 2, 69. 3, 211. 8, 216. R. 1, 3, 4. 3, 20, 6. 4, 21, 19. MĀKĀH. 90, 3. आदितश्चाङ्गः कर्तव्यः *kā ist voranzustellen* P. 3, 1, 9, VĀRTT. mit dem gen.: तस्यादित उदात्तमर्थस्त्वम् P. 1, 2, 32. am Ende eines comp.: रामसंदर्शनादितः *von dem Augenblicke, da sie R. erblickte* R. 1, 31, 7.

आदित्यै m. 1) *Sohn der Aditi*: सूर्यमादित्यम् RV. 10, 88, 11. Nir. 7, 29, 2, 13. — 2) *Gott, Gottheit* AK. 1, 1, 3. H. 88.

आदित्यै 1) adj. a) *der Aditi gehörig, geweiht u. s. w.; von ihr stammend* P. 4, 1, 85. चतुः TS. 2, 2, 6, 1. ÇAT. BR. 3, 2, 2, 1. 6. 7. 4, 3, 1, 1. 5, 3, 1, 4. KĀTJ. ÇR. 4, 3, 26. 10, 11, 14. 15, 9, 10. — b) *den Âditja (s. weiter u.) gehörig, ihnen zugerechnet, von ihnen stammend* P. 4, 1, 85. अतो यः पन्था आदित्यो दिवि प्रवाच्यं कृतः RV. 1, 103, 16. आदित्यं गर्भं पयसा समं द्धि VS. 13, 41. चतुः ÇAT. BR. 6, 6, 1, 2. 7. 9. वसूषि 4, 4, 5, 19. BRH. ÂR. UP. 6, 3, 3. सामन् KHĀND. UP. 2, 24, 11. सूक्तं RV. ANUKR. — 2) m. *Sohn der Aditi*: a) Âditja heißen sieben Götter des himmlischen Lichtes, an deren Spitze Varuṇa steht, welchem deshalb auch vorzugsweise diese Benennung zukommt. देवा आदित्या ये सप्त RV. 9, 114, 3; vgl. 10, 72, 8. 9. ÇAT. BR. 3, 1, 3, 3. RV. 1, 24, 13, 15. 23, 12. 2, 28, 1. 7, 84, 4. 83, 4. Ihre Namen sind: Varuṇa, Mitra, Arjamaṇ, Bhaga, Dakṣha, Aṁça; der Name des siebenten lässt sich nicht mit Sicherheit bestimmen. Nir. 2, 13. Eine Aufzählung in TS. (s. Sij. zu RV. 2, 27, 1) hat die acht Namen: Mitra, Varuṇa, Dhātara, Arjamaṇ, Aṁçu (so!), Bhaga, Indra, Vivasvant. Ueber ihre Stellung und Bedeutung in der Götterwelt s. Roth in Z. d. d. m. G. 6, 68. fgg. इमा गिरि आदित्येभ्यो घृतसूः सनादत्रेभ्यो जुह्वं जुह्वामि। प्रणोतु मित्रा अर्यमा भोगे नस्तु विज्ञाता वरुणो दत्तो अंशः ॥ RV. 2, 27, 1. धृतव्रता आदित्या शिषरा अरे मर्कतं रक्षुमि-वागः 29, 1. 8, 56, 1. fgg. तेभिर्न्याहि पृथिभिः स्वर्गं यत्रादित्या मयु भूतयन्ति AV. 18, 4, 3. तदादित्या उपजीवन्ति वरुणेन मुखेन KHĀND. UP. 3, 8, 1. — b) sie sind als besondere Götterklasse unterschieden, am häufigsten neben den beiden Ordnungen der Vasu und Rudra oder Marut, aber auch neben den Viçve-Devās, Aṅgiras, Atharvan und Sādhja genannt. आदित्या रुद्रा वसवो गुणत्वेद् ब्रह्म RV. 7, 33, 14. 6. 1, 43, 1. 7, 31, 3. 10, 48, 14. 123, 1. 128, 9. VS. 2, 5. 3, 11. 29, 8. AV. 6, 68, 1. 74, 3. 9, 8, 10. 10, 7, 22. एते वै त्रयो देवा यद्वसवो रुद्रा आदित्याः ÇAT. BR. 1, 3, 1, 17. घृतेनाक्तं वसवः सीदतेदे विश्वे देवा आदित्या युज्ञियासः RV. 2, 3, 4. AV. 1, 9, 1. आदित्या रुद्रा वसवो दिवि देवा अथर्वणाः। अङ्गिरसो मनीषि-णास्ते नः सन्तु मदा शिवाः 11, 6, 13. 12, 3, 43. 44. 8, 8, 12. 19, 39, 5. TS. 7, 3, 4, 1. 4, 6, 1. AIR. BR. 6, 34. 8, 14. ÇAT. BR. 3, 3, 1, 13. 4, 3, 3, 19. 4, 3, 19. 6, 6, 1, 12. 2, 2, 9. स नैव व्यभवत् स विश्वममृतं पान्येतानि देवजातानि गणश आख्यायते वसवो रुद्रा आदित्या विश्वे देवा मरुत इति BRH. ÂR.

UP. 1, 4, 12. वसून्वदन्ति तु पितृवृद्धाश्चैव पितामहान्। प्रपितामहास्तथा-दित्यान् M. 3, 284. एतदुद्रास्तथादित्या वसवश्चाचरन्ततम्। सर्वाकुशलमो-त्ताय मरुतश्च मर्कतयभिः 11, 221. आदित्या वसवो रुद्रा अश्विनौ समरूपा। रत्तु वाम् N. 10, 24. BHAG. 11, 6. 22. Ihre Zahl wird in den BRĀHMAṆA und später überhaupt auf zwölf angegeben mit offener Beziehung auf die Zahl der Monate. AK. 1, 1, 1, 5. ÇAT. BR. 4, 3, 2, 6. 1, 2, 8. 11, 6, 3, 5. 8. कतम आदित्या इति द्वादश वै मासाः संवत्सरस्यैव आदित्या एते कीदृ सर्वमाददाना यन्ति ते यदिदं सर्वमाददाना यन्ति (spiel. Etym.) तस्मादादित्या इति BRH. ÂR. UP. 3, 9, 5 (vgl. KHĀND. UP. 3, 16, 5). कृत्वा द्वादशधात्मानं द्वादशादित्यतां गतः (die Sonne) MBH. 3, 189. Die Namen sind: Dhātara, Mitra, Arjamaṇ, Çakra, Varuṇa, Aṁça, Bhaga, Vivasvant, Pūshan, Savitar, Tvashṭar, Viṣṇu MBH. 1, 2323. fg. 4823 (Indra für Çakra und Parganja neben allen andern und doch angeblich nur zwölf). HARIV. 173. fgg. 393. 394 (Indra und Parganja für Çakra und Savitar; vgl. Mir. 142, 2. fgg.). 11549 (Indra, Manu, Parganja und Ravi für Çakra, Vivasvant, Dhātara und Savitar). 12456 (Purāṇḍara für Çakra und Parganja für Vivasvant und Viṣṇu, also im Ganzen nur eilf). VP. 122. Viṣṇu, der jüngste, an ihrer Spitze MBH. 1, 2524. 3, 3091. BHAG. 10, 21. HARIV. 394. Kinder Kaçjapa's MBH. 1, 3135. HARIV. 11348. R. 3, 20, 15. VP. 122. Ihre Beziehungen zu den 12 Monaten in verschiedenen PURĀṆA VP. 234, N. — c) Âditja als Name der obersten Götter ist zugleich allgemeine Bezeichnung für Götter überhaupt. AK. 1, 1, 1, 3. TRIK. 3, 3, 305. H. 88. Sch. an. 3, 481. MED. j. 73. तामेय आदित्यासं आस्ये वा त्रिंशो मुच्यश्चक्रिरे कवे RV. 2, 1, 13. ऋतेनादित्यास्तिष्ठति 10, 83, 1. 2. AV. 19, 16, 2. बृहस्प-तिश्च भगवानादित्येष्वेव गणयते MBH. 1, 2603. 18, 215. — d) Bezeichn. des Sonnengottes (des achten, den sieben andern unebenbürtigen Sohnes der Aditi nach der Mythe RV. 10, 72, 8. 9); Sonne AK. 1, 1, 2, 29. TRIK. 3, 3, 305. H. 93. an. 3, 481. MED. j. 73. उद्गादयमादित्यः RV. 1, 50, 13. 163, 3. 191, 9. 8, 90, 11. उद्यन्नादित्यः कर्मान्कृत्तु AV. 2, 32, 1. यौर्धनुस्तस्या आदित्यो वत्सः 4, 39, 6. 9, 2, 15. 8, 22. 10, 3, 18. 13, 2, 1. 3. 28. तत्र वादित्यौ रत्तता सूर्यचन्द्रमसोवौ 8, 2, 15. AIR. BR. 5, 28. 31. असावादित्य इमा लोकानसंस्थितो दक्षिणावपुनः पुनरुपर्ययति ÇAT. BR. 8, 7, 2, 5. षष्ठिश्च कृ वै त्रीणि च शतान्यादित्यं नाच्या अभिन्नरति 10, 3, 4, 14. 6, 2, 3. 6. 9. पुरादि-त्यस्यास्तमयात् 2, 3, 1. 7. अग्नि, इन्द्र, आदित्य Nir. 7, 11. अग्नि, वायु, आदित्य AIR. BR. 5, 32. ÇAT. BR. 6, 1, 2, 1. 2, 3, 2, 3, 2, 7, 1, 2, 5. BRH. ÂR. UP. 1, 3, 14. TAITT. UP. 1, 3, 2. AIR. UP. 1, 4. M. 3, 76. 4, 37. 48. 7, 6. 9, 305. BHAG. 5, 16. 15, 12. SĀV. 4, 17. INDR. 1, 30. N. 1, 2. 10, 21. R. 1, 1, 77. 4, 43, 43. 47. VID. 2. f. (um einer Vergleichung willen gebildet) VS. 4, 21 (zu 1, 6). आदित्यमण्डलं n. ÇAT. BR. 10, 3, 4, 15. आदित्यलोका m. 14, 6, 6, 1 (= BRH. ÂR. UP. 3, 6, 1). MBH. 3, 7055. आदित्यकृद्दय Verz. d. B. H. No. 1262. 1263. Âditja Verfasser des ज्योतिष MADHUS. in Ind. St. 1, 17. — e) du. आदित्यौ N. eines Sternbildes, die 7te Mondstation H. 111; vgl. पुनर्वसु. — f) als Synonym von Sonne auch Name der Calotropis gigantea (s. अर्क 9). ÇKDR. — g) N. pr. eines Mannes RĪGA-TAR. 6, 345.

आदित्यकेतु (आ० + के०) m. N. pr. ein Sohn Dhṛtarāṣṭra's MBH. 1, 2737. 4350.

आदित्यगर्भ (आ० + गर्भ०) m. N. pr. eines Bodhisattva VJUTR. 26, 6.